

“UNA ALTRA VEU D’ESGLÉSIA”

DOCUMENT DE REFLEXIÓ D’ENTITATS, GRUPS, COMUNITATS I MOVIMENTS CRISTIANS DE CATALUNYA DAVANT ELS CONFLICTES QUE HAN SORGIT ENTRE LA JERARQUIA DE L’ESGLÉSIA CATÒLICA, L’ESTAT I LA SOCIETAT

Diverses entitats, grups, comunitats i moviments de l’Església de Catalunya estem preocupats per determinades actuacions que des de fa temps promou la Conferència Episcopal Espanyola (CEE). En destaquem algunes: la participació activa d’alguns bisbes en manifestacions públiques, les declaracions fetes per alguns destacats membres de l’episcopat, la contínua emissió de missatges difamatoris contra les persones i les institucions que difon la COPE. I també el darrer document de la Permanent de la CEE que ha generat una escalada en la tensa relació entre la CEE i el Govern de l’Estat i amplis sectors de la societat.

Com a membres actius de l’Església de Catalunya volem que s’escolti una altra veu d’Església, que arribi als cristians i cristianes de Catalunya, als nostres bisbes i al conjunt de ciutadans i ciutadanes del nostre país.

UNA REFLEXIÓ COL·LECTIVA DES DE LA NOSTRA IDENTITAT CRISTIANA

La reflexió que aportem en aquest document vol ésser una interpel·lació a la l’Església i a la societat en el seu conjunt. Volem que sigui una resposta que brolli des de la nostra identitat cristiana. Una identitat fonamentada en el seguiment de les petjades de Jesús de Natzaret, inspirada en el seu compromís profètic en defensa de la justícia social i la fraternitat humana i en l’anàlisi de la realitat social i eclesial. Per això, aquest document va més enllà del resultat que pugui tenir o de criteris d’oportunitat, al marge de qualsevol càlcul o prudència política i dels possibles costos o beneficis electorals que aquesta posició pugui originar.

Aquest document l’hem elaborat col·lectivament, a partir d’un debat intens en el si de les nostres entitats i moviments, recollint les aportacions de moltes persones. Volem aportar una reflexió serena i compartida, des d’una perspectiva cristiana fonamentada en l’Evangeli, el respecte a la persona i a la pluralitat de sensibilitats eclesials, polítiques, ètiques i filosòfiques que conflueixen en la nostra societat.

Compartim el rebuig que davant aquestes actuacions han fet ja públic tants i tants grups, organitzacions d’Església i comunitats de base. Tots es manifesten dolguts pel segrest que un sector de la jerarquia fa de la seva fe. D’alguna manera, tots plantegen la necessitat d’una revisió a fons de les relacions Església-Estat.

Així mateix, agraïm de manera especial al pare abat de Montserrat i als abats i provincials, en tant que membres qualificats de l’Església catalana, les seves paraules: *“L’Església no pot estar al servei de tendència política alguna, ni directament ni indirectament”* i fan *“una aposta pel diàleg per a la resolució dels conflictes fins i tot en els moments mes tensos de la convivència social”*.

UN AMPLI SECTOR DE LA JERARQUIA ECLESIASTICA QUE PROMOU LA CONFRONTACIÓ AMB LA SOCIETAT I LA DIVISIÓ EN L'ESGLÉSIA

La Nota de la Comissió Permanent de la CEE sobre les eleccions generals 2008, datada el passat 30 de gener, ha culminat una trajectòria de mesos en qu'e, amb el vist-i-plau i la participació de molts bisbes, diferents sectors de l'Església han promogut el malestar i la confrontació amb el Govern de l'Estat i àmplies capes de la societat. Aquesta estratègia també ha creat confusió i descontentament entre moltes persones catòliques que no la perceben com a pròpia de l'ètica i dels valors cristians.

Un sector ampli de bisbes no tan sols han promogut aquesta confrontació, sinó que en alguns casos l'han protagonitzat i s'han posat al capdavant, com va ser amb motiu de la Concentració de la Família Cristiana el 30 de desembre de 2007, i també en la presidència de la Missa que va precedir el recentment celebrat míting de Barcelona que tenia com a títol "Per la vida, la família i les llibertats. Units podem!"

Unes actuacions que tenen molt poca sintonia amb la figura del Bon Pastor de l'Evangelí; són motiu d'escàndol als ulls de molts cristians i cristianes i dificulten la percepció d'una Església al servei de les persones, especialment les més marginades i desafavorides.

Davant d'aquesta situació, pensem que l'actuació dels bisbes de Catalunya ha estat, en general, tèbia i seguidora de les iniciatives de la CEE. Tot i reconeixent la dificultat del seu paper, amb gestions i posicionaments puntuals, pensem que han esdevingut col.laboradors d'aquesta situació.

Pensem que aquest conjunt d'actuacions accentuen una profunda divisió entre ciutadans i ciutadanes d'idees polítiques distintes o contraposades i perjudiquen greument la convivència, el diàleg serè i la col.laboració per millorar la societat. També creen contradicció, tensió i divisió entre els mateixos cristians i cristianes, ja que de l'actuació de la CEE i dels sectors afins, molts dedueixen que només és un bon catòlic qui vota per les formacions polítiques que recullen les orientacions de la jerarquia. Aquesta identificació entre catòlic i les dretes no es correspon en absolut amb la realitat plural dels qui formem l'Església catalana i ens porta el record de greus i dramàtics episodis.

UNA NOTA AMB MOLT POCA RESSONÀNCIA EVANGÈLICA

La Nota que la Permanent de la CEE ha fet pública coincideix, tal i com s'hi esmenta, amb el Document d'orientacions morals que l'assemblea plenària d'aquest mateix organisme va aprovar el 23 de novembre de 2006, i que al seu moment ja va ser contestat des de diversos col·lectius i entitats cristianes per considerar que les qüestions morals que els bisbes assenyalaven com a incompatibles amb la fe cristiana, no compten amb el consens ni de la comunitat creient, ni dels teòlegs i teòlogues catòlics, ni de la comunitat científica, ni tan sols dels mateixos bisbes. Temes com el model de família, la concepció del matrimoni, la legislació sobre l'avortament o la eutanàsia, entre altres, són "qüestions

disputades” sobre les quals hi ha una legítima pluralitat d’opcions en el si de l’Església.

Ens sembla inacceptable l’ús que es fa en la Nota, sense voler que es noti, del tema del terrorisme, quan es propugnen actituds contràries a l’esperit conciliador i mediador que ha de prevaldre en l’ètica cristiana i s’ignora la important tradició eclesiàstica d’assumir papers mediadors en nombrosos conflictes. En la nostra història recent hi ha hagut bisbes que han estat pont de diàleg entre les parts en conflicte. L’Església ha de col.laborar activament en la construcció de la pau entre les persones i els pobles, com a característica principal del Regne de Déu.

Creiem, així mateix, que l’assignatura d’Educació per a la Ciutadania –criticada a la Nota dels bisbes- pretén oferir una educació cívica en el respecte als drets humans i no entra en l’esfera de la consciència personal ni lesiona el dret dels pares.

Si la comunitat catòlica volgués seguir les recomanacions que es desprenen de la Nota de la Permanent de la CEE no podríem votar cap opció política, la qual cosa seria com automarginar-nos de la participació en la vida social i política que ha de regular la convivència i preparar el futur de les noves generacions. I això seria contradictori amb la Doctrina Social de l’Església.

Al llarg del text de la Nota, els bisbes utilitzen principalment arguments polítics per a justificar les seves posicions, sense que s’hi trobi cap referència a les orientacions i actituds evangèliques.

Tot i que al final de la Nota es fa esment a la llibertat d’actuació segons la consciència de cadascú, el conjunt del document, llegit dins del context de confrontació que es va produint, no deixa cap dubte que pretén ser una clara indicació del vot.

VOLEM UNA ESGLÉSIA OBERTA I SOLIDÀRIA, QUE PROPOSA I NO IMPOSA

Després del Concili Vaticà II, l’Església catòlica va prendre consciència de la necessitat de situar-se en el si de les societats democràtiques, plurals i laiques, valorant positivament el procés de secularització, reconeixent l’autonomia de la política, respectant l’Estat de Dret i sense pretendre imposar el seu model de societat. Es posava així fi a la llarga època de Cristiandat, que un ampli sector dels bisbes sembla enyorar.

Molts cristians i cristianes de Catalunya estem identificats amb l’esperit obert del Concili Vaticà II, i estem compromesos en la seva aplicació i actualització. Som partidaris d’una Església que dialogui, amb esperit constructiu, acollidor i obert, amb el món científic, tècnic, filosòfic, etc.; que fomenti l’ecumenisme i el diàleg interreligiós, obert i sense recels, no al servei de l’Església catòlica, sinó al servei de l’Església que volia Jesús.

Molts cristians i cristianes volem i treballem perquè l’Església respecti i fomenti la pluralitat; que rebutgi tota mena d’ostentació, poder i privilegis; que s’orienti prioritàriament al servei de les persones empobrides i marginades, els febles...; que

afavoreixi la inculturació i l'autonomia de les esglésies locals, que fomenti la participació de laics i laiques, la sinodalitat, la transparència i un govern obert a la participació del conjunt de la comunitat catòlica per mitjà de representants elegits des de la base; que cerqui noves formes de portar a terme els diferents ministeris de servei, superant l'oposició "clergues-laics" i construint una "comunitat de ministeris".

Molts cristians i cristianes volem i treballem perquè l'Església elimini totes les normes que impliquen qualsevol mena de discriminació per raó d'orientació sexual, gènere o estat eclesiàstic; que no discrimini a les dones, que constitueixen en moltes parròquies i projectes socials una presència molt compromesa i silenciosa...

UNA INSTITUCIÓ JERÀRQUICA QUE ES TROBA ALLUNYADA DEL VATICÀ II

En canvi veiem amb preocupació com la institució eclesiàstica va prenent una deriva cada com més tradicionalista, fa una lectura restrictiva dels documents conciliars, practica un govern fortament centralitzat i un ferri control dels bisbes, censura i reprimeix els teòlegs vinculats a la teologia de l'alliberament, centra la major part de la tasca evangelitzadora en el compliment de normes morals i ritus incomprensibles i allunyats de la realitat antropològica i sociològica de les nostres societats. Contemplem com la institució eclesiàstica es recolza i fomenta un conjunt de grups integristes. Aquests actuen, en molts casos, com a veritables fonamentalistes i combaten frontalment els postulats bàsics d'una ètica no religiosa, el pluralisme intrareligiós i interreligiós; ahora, tenen com a objectiu imposar, com a únic i veritable, el codi moral confessional a tota la societat. (1)

Però la raonable aspiració de totes les societats per ampliar el marge de llibertats i el respecte i reconeixement al pluralisme topen sovint amb els valors vigents i amb costums que es creien immutables. Per això, tant els que exigeixen l'ampliació de les llibertats com els que volen impedir-les, plantegen les seves reivindicacions com a demandes polítiques. És de notar que en un món que es proclama progressivament laic assistim a una repolització de la religió, sobretot des de la dreta.

A la llum del Vaticà II, l'Església ha d'acceptar que en les societats modernes l'ordre moral pot fonamentar-se sobre moltes ètiques, tant religioses com agnòstiques o atees. Pretendre sotmetre l'ordre polític a una única concepció moral, o considerar-se posseïdor únic de La Veritat i voler imposar-la als altres per la força, és fonamentalisme.

“LES ALEGRIES I ESPERANCES, LES TRISTESSES I ANGOIXES...”

Ens dol que un sector molt ampli de nostra jerarquia, també la que forma part de la Conferència Episcopal Tarraconense, que hauria de ser solidària amb el document del 1985, "*Arrels Cristianes de Catalunya*", no segueixi les petjades del Concili Vaticà II. I no tingui una presència profètica de denúncia de les injustícies que el sistema neoliberal provoca, sobretot als més febles de la nostra societat. Ens dol que no porti a terme allò que el Concili Vaticà II va dir: "*Les alegries i les*

esperances, les tristeses i les angoixes dels homes i dones del nostre temps, sobretot dels pobres i de tots els que pateixen, són alhora les alegries i esperances, tristeses i angoixes dels deixebles de Crist" (Gaudium et Spes,1).

Ens dol que la nostra Jerarquia eclesial es dediqui a fer campanya electoral i a manifestar-se donant suport a les opcions polítiques més conservadores i reaccionàries que, segons sembla, li són afins. No hem vist als nostres bisbes encapçalar cap manifestació, amb alguna excepció, ni contra la guerra a l'Irak, ni contra les condicions precàries de treball i de vida que viuen els treballadors; ni tampoc els hem vist manifestant-se amb els treballadors i treballadores contra la sinistralitat laboral, la deslocalització d'empreses a casa nostra, o el gran drama humà de les persones immigrades; ni tampoc hem sentit la seva veu manifestant el seu rebuig per les tortures que es practiquen a l'Estat espanyol, i massa sovint amb impunitat; ni tampoc denunciant la situació de les persones empresonades, les que pateixen malalties mentals; ni tampoc els hem vist mobilitzant-se contra l'especulació en l'habitatge, ni contra l'especulació financera o contra les destrosses ecològiques, ni manifestant-se amb els moviments socials que denuncien el liberalisme econòmic que perpetua la pobresa i l'explotació al nostre país i arreu del món; ni tampoc denunciant activament i al carrer la dura situació de les dones, obertament discriminades i maltractades, en la societat.

LA TRANSICIÓ RELIGIOSA AL NOSTRE PAÍS ENCARA ESTÀ PENDENT DE FER-SE

La reacció del Govern socialista i dels altres partits d'esquerra davant els posicionaments d'aquest sector de l'episcopat va en camí d'agreujar la situació a causa de l'ús electoral que s'hi està donant. Correm el perill que es generi una corrent d'opinió que no tan sols sigui contrària a determinades pràctiques d'aquest sector de la jerarquia i sectors integristes que els fan d'altaveu, sinó que es promogui en la societat un corrent antireligiós que no és gens desitjable.

Tampoc els diferents governs progressistes no han ajudat que la institució eclesiàstica assumís el seu nou rol en una societat plural i secularitzada. Sempre han tingut por a l'enfrontament i han fet contínues concessions, especialment en l'àmbit econòmic i de l'educació religiosa, i han mantingut *de facto* la posició rellevant social de la jerarquia. La negativa reiterada a denunciar i modificar els acords entre l'Estat espanyol i el Vaticà són un factor clau de la situació de tensió que avui s'està produint.

Des d'aquesta perspectiva volem recordar que aquells grups polítics que avui fan seus els principis de la laïcitat, de la igualtat jurídica i d'oportunitats de totes les persones i confessions i se senten alludits en la Declaració d'aquest sector de bisbes, al seu moment haurien hagut de ser més bel.ligerants davant les continuades exigències de privilegis per part de la Jerarquia, perquè aquestes exigències no es veuran mai satisfetes cedint, o amb actituds dèbils o timorates. En aquest sentit, podem dir que la transició religiosa al nostre país encara està pendent de realitzar-se. (2)

VOLEM UNA ESGLÉSIA QUE ABANDONA ELS PRIVILEGIS I LLUITA PER LA FRATERNITAT I LA JUSTÍCIA

Volem una Església de portes obertes, Poble de Déu, que no es replegui sobre ella mateixa. Una Església que no amenaci ni estigui en guàrdia permanent contra els/les representants polítics elegits per la societat. Una Església que no abanderi manifestacions, com si fos un partit polític. Que intenti convèncer i no vèncer.

Volem una Església que no mantingui diàriament l'antitestimoni des de la seva pròpia emissora. Una Església que tracti d'entendre i que tingui una actitud acollidora envers els qui no pensen com ella. Volem una Església que tingui les portes obertes per dialogar, en comptes de renyar permanentment propis i estranys quan aquests tracten de donar respostes als problemes complexos d'avui. Volem una Església amb una mirada també de dona, que abandoni el discurs masculista que tenen alguns dels nostres responsables de l'Església. Nosaltres, dones i homes creients, laïques i laics, religioses i religiosos, demanem que s'integri una altra mirada i sensibilitat en sintonia amb la manera de pensar, sentir, actuar com ho va fer Jesús de Natzaret.

Volem una Església que proposi l'Evangelí d'una manera serena, atraient i esperançada, sense imposicions; un Evangelí que és –per sobre de tot- una “Bona Notícia” per als pobres i oprimits:

“El dissabte anà a la sinagoga, com tenia costum, i s'aixecà a llegir. Li donaren el volum del profeta Isaïes, el desplegà i trobà el passatge on hi ha escrit: «L'Esperit del Senyor reposa sobre meu, ja que ell m'ha ungit per portar la Bona Nova als pobres, m'ha enviat a proclamar als captius la llibertat, i als cecs el retorn de la llum, a deixar en llibertat els oprimits i a proclamar l'any de gràcia del Senyor». (Evangelí de Lluc)

Volem una Església que abandoni les situacions de privilegi, que li confereix el Concordat, i aposti decididament per l'autofinançament econòmic i per l'anunci de l'Evangelí amb mitjans pobres i senzills. Això faria a la nostra Església molt més lliure, profètica i creïble per a les classes populars i per a tothom, i esdevendria molt més fidel a l'Evangelí de Jesús de Natzaret.

Per això, **demanem que l'Estat deixi sense efecte els acords concordaris subscrits entre l'Estat i el Vaticà**, i en proposi la substitució per acords de cooperació de l'Estat amb l'Església catòlica i la resta de confessions religioses en condicions d'igualtat i sobre la base de garantir el que la Constitució reconeix en relació a l'aconfesionalitat de l'Estat. (3)

RECUPERAR L'ESPERANÇA I LA INICIATIVA: UNA ALTRA ESGLÉSIA JA ÉS POSSIBLE!

La situació és prou greu com perquè les entitats, grups, comunitats i moviments de l'Església de Catalunya que signem el present document ens comprometem a procurar posar el mitjans necessaris per recuperar la iniciativa en el si de l'Església i fomentar la presència social de les sensibilitats eclesials que representem.

Amb aquesta voluntat ens adreçem a:

Tots aquells cristians i cristianes, grups, entitats i moviments que viuen la gravetat del moment i se senten propers al que manifestem, i els diem que no es deixin portar pel pessimisme, que confiïn en la força de l'Esperit i iniciïn un procés de reflexió sobre quina pot ser la seva aportació per generar una dinàmica de transformació del model d'Església predominant, i que participin en els fòrums, xarxes i propostes que es vagin promovent amb aquesta finalitat. Hem de superar la síndrome de fracàs i decepció que ens bloqueja i fer front a l'integrisme. Hem de construir processos de confluència, d'unitat eclesial i de propostes d'alternatives, començant des de la base, per afirmar vitalment i comunitàriament que "Una altra Església JA és possible!".

Als bisbes de Catalunya, que assumeixin el seu paper d'animadors i cuidadors de la comunitat diocesana. Ells són responsables davant de l'Evangelí del futur d'aquesta Església catalana i de les traves que es va posant a l'acció de l'Esperit. El cristianisme és profètic i arriscat i no pas conservador. Necessitem bon pastors i profetes.

Cal que els nostres bisbes marquin clarament el perfil propi enfront de la CEE, reclamin el dret a una conferència episcopal pròpia i deixin clar en tot moment, davant la comunitat de fidels catalans, quina és la seva postura. Callar és fer seguidisme i, per tant s'en és corresponsable de totes i cadascuna de les actuacions i manifestacions de la CEE.

A les/els polítics, que actuïn amb fermesa i coherència per assolir l'objectiu d'una societat laica. Que denunciïn els Acords entre l'Estat espanyol i el Vaticà i que promoguin acords de cooperació entre l'Estat i les diferents esglésies locals en condicions d'igualtat amb la resta de tradicions religioses i sota el principi que cada església ha d'autofinançar el seu funcionament ordinari. Cal que les/els polítics abandonin el tema religiós com a mitjà de confrontació política i estratègia electoral, promoguin el respecte vers la llibertat religiosa i de consciència i reconeixin l'acció benèfica que les diverses tradicions espirituals i religioses poden aportar a la societat.

A la societat en general, que vagi més enllà dels titulars periodístics i dels tòpics sobre l'Església. L'Església no són només els bisbes i capellans. La jerarquia no representa tota l'Església. En l'Església hi ha diversos punts de vista i sensibilitats, tant sobre temes pròpiament doctrinals com també sobre temes socials, polítics i morals. Tots/totes som Església i cal escoltar la veu i el testimoni de tothom.

En una societat democràtica, cada cop més secularitzada, pluricultural, pluriètnica i plurireligiosa, l'Església hauria d'apostar per ésser signe i espai de diàleg, ecumenisme, casa de tots i totes, comunitat que comparteix les esperances i angoixes, les lluites i somnis dels homes i dones del nostre país. Una Església que es manifesti plural, propera, conciliadora, austera, sense privilegis ni poder social, acollidora i centrada en la defensa de totes les persones empobrides i excloses... Llavors l'Església serà creïble i atraient...Llavors serà, com diu l'Evangelí, "llum, sal i ferment en el món".

Barcelona, 18 de febrer de 2008

ENTITATS, GRUPS, COMUNITATS I MOVIMENTS SIGNANTS: ACAT (Acció dels Cristians per l'Abolició de la Tortura) - Berchmans CVX - Església Plural - ACO (Acció Catòlica Obrera) - GOAC-HOAC (Germanor Obrera d'Acció Catòlica) - Comunitat de Base Sta. Coloma de Gramenet - Comitès Òscar Romero de Catalunya - Comunitat de Base de Gavà - Comunitat de Base Joan N. García-Nieto de Cornellà - Comunitat de Base de Lindavista (Cornellà) - Comunitat Cristiana de Santa Maria Magdalena (Viladecans) - Col.lectiu de Dones en l'Església -- Una altra Església ja és possible - Comunitat Sta.Gemma - Col.lectiu Utopia "Joan N.García-Nieto" (Baix Llobregat) - Cristianisme Segle XXI - Cristians en Diàspora - Centre Eiximenis - Associació cultural El Pregó – Fòrum JIC - Grup de Cristians de Base Sta. Coloma de Gramenet - Comunitat Sant Antoni - Cristians pel Socialisme – Cristians Segle XXI de Gràcia - JOC (Joventut Obrera Cristiana) -

NOTES

1.- En el cas de l'Estat espanyol trobem actualment una de les jerarquies més integristes de tota la Unió Europea. El fet que la celebració del Concili Vaticà II coincidís en plena etapa de la dictadura franquista i, per tant, en ple nacionalcatolicisme ha impedit que molts eclesiàstics hagin tingut una formació en sintonia amb els nous aires conciliars. Durant la transició cap a la democràcia el cardenal Tarancón va fer un esforç per donar protagonisme als sectors més oberts i moderats del clergat, però els nous aires que es van imposar a Roma amb Joan Pau II van trencar aquest procés. Els sectors tradicionalistes i més integristes han tornat a recuperar la direcció de l'Església espanyola, amb el suport del nou papa Benedicte XVI.

A diferents documents eclesials (Constitució sobre l'Església, Ecumenisme, Llibertat religiosa), però especialment en la Constitució sobre les relacions Església-món el Concili Vaticà II va declarar la legítima autonomia de les realitats socials. *"Aquesta autonomia en lleis i valors, diu, neix d'un món progressivament adult i respon a la voluntat del Creador"* (núm.º 26). Es tracta d'un principi fonamental: en un món ja major d'edat, la ciència, la política, la moral, la construcció de la pau i el diàleg, etc., no necessiten la validació de la fe. I, d'altra banda, la fe i les seves expressions no necessiten tampoc el suport del poder.

2.- Una expressió d'aquest conflicte és la campanya per a l'apostasia, iniciada fa temps per diversos grups i persones d'arreu del país i que va creixent de manera significativa. Aquests grups denuncien que l'Església catòlica utilitza les dades de les persones batejades, encara que no siguin creients, per a recaptar finançament públic, o al·legar implantació social i prestigi sense el consentiment per escrit dels interessats. Molts ciutadans, a l'arribar a la majoria d'edat, es troben formant part d'una confessió religiosa que mai han escollit i que no es correspon amb les seves idees. Perquè aquestes persones puguin regularitzar la seva situació i evitar que les confessions religioses obtinguin profit de la seva passivitat aquests grups impulsen les accions per exercir el legítim dret a l'apostasia.

3. Les entitats, grups i moviments sotasignats ens adherim a l'estudi impulsat per l'Associació Cristianisme al Segle XXI (*"Vers un nou estatut jurídic constitucional de les relacions de l'Estat espanyol amb l'Església Catòlica"*, elaborat pel Dr. Santiago J. Castellà, professor de dret internacional i vicerector de Relacions Exteriors de la Universitat Rovira i Virgili. Tarragona, novembre 2006).